

УДК 338.486

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.3.9>

Р. І. Яворський

кандидат юридичних наук,
докторант кафедри адміністративного та інформаційного права
Національного університету "Львівська політехніка",
асистент кафедри адміністративного
та фінансового права юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У США

У дослідженні аналізуються різносторонні аспекти правового регулювання туристично-рекреаційної діяльності у Сполучених Штатах Америки. Наголошується, що для Сполучених Штатів Америки туристично-рекреаційна діяльність є одним з ключових кластерів, який забезпечує стале функціонування економіки держави. Відповідно важливими є нормативно-правові акти, які регулюють туристично-рекреаційна діяльність, щоб вона відповідала положенням чинного законодавства та міжнародним принципам туристичної діяльності. Зокрема, законодавство США передбачає обов'язкове ліцензування туристичних операторів, дотримання стандартів готельного обслуговування та захист прав й інтересів споживачів туристичних послуг.

Значна увага приділяється, аналізу правових принципів, які регулюють туристично-рекреаційну діяльність у Сполучених Штатах Америки. Підкреслюється значення державного контролю та нагляду за дотриманням стандартів якості туристичних послуг, а також важливість міжвідомчої співпраці в цій сфері.

Особливу увагу у статті приділено угодам між США та іншими країнами щодо спрощення візових режимів. Такі угоди спрямовані на збільшення туристичних потоків та створення сприятливих умов для міжнародних подорожей. В рамках таких угод, багато країн домовилися про безвізовий режим або спрощення процедур отримання віз, що сприяє розвитку туризму та зміцненню міжнародних відносин.

Автори також аналізують заходи, спрямовані на забезпечення безпеки туристів, які відвідують США, що включає впровадження сучасних технологій для захисту від терористичних загроз, покращення системи медичної допомоги для іноземців, а також інформаційні кампанії з підвищення обізнаності туристів про правила безпеки. Забезпечення безпеки туристів розглядається як пріоритетне завдання, що вимагає координації між урядовими та приватними організаціями. Відзначається важливість розвитку інноваційних підходів та технологій для забезпечення сталого розвитку туристично-рекреаційної галузі.

Стаття сприяє розумінню механізмів правового регулювання туристично-рекреаційної діяльності у США та може бути корисною для науковців, практиків та політиків, зацікавлених у розвитку цієї галузі.

Ключові слова: *правове регулювання, туристично-рекреаційна діяльність, США, безпека туристів, нормативно-правові акти, спрощення візових режимів, міжнародні угоди, захист прав споживачів.*

Постановка проблеми. Туризм – зва-ний феноменом ХХ століття, є продуктом тривалого історичного розвитку. Нині туризм – одна з найефективніших галузей світової економіки, а для деяких країн й основа їх існування [1]. Витрати на туризм становлять 21,7% світового валово

вого продукту, 14,6% загального світового експорту та 41,2% світової торгівлі послугами [2]. Туризм посідає друге місце у загальносвітовому обміні товарами та послугами, поступаючись лише торгівлі нафтою та нафтопродуктами та випереджаючи доходи від продажу про-

дукції автомобілебудування. За даними World Tourism Organization, інтенсивний розвиток туризму очікується й надалі: до 2045 р. ця галузь стане провідною у світовому експорті [2].

Сполучені Штати Америки є провідною країною світу у сфері туризму. Про це свідчать такі показники: США посідають перше місце у світі за доходами, що отримуються від туризму (за даними на 2023 р. дохід становив 79,5 млрд дол. США), третє місце у світі з прийому іноземних туристів (у 2023 році США відвідало 52,9 млн туристів) [2]. За цим показником країна поступається лише Франції та Іспанії. Крім того, найбільші готельні ланцюги, найбільші готельні консорціуми світу є саме американськими.

Але слід зазначити, що туризм у США має певну специфіку, а саме:

1. Туризм у США ґрунтується насамперед на природному потенціалі країни, тоді як у Європі основу туризму становить культурно-історична спадщина. Пам'яток культури та архітектури у США небагато, а якщо вони і є, то мають цінність скоріше на державному рівні, ніж на світовому. Що ж до природних ресурсів, то США є однією з небагатьох держав, які володіють таким багатством й різноманітністю. На території держави розташовані потужні гірські мережі; є великі рівнинні простори з природними зонами від пустель до лісів помірного пояса; є найбільші річки та озера світу [3]. Крім того, територія країни омивається двома океанами, а також наявні гейзери, каньйони, які не мають собі рівних у світі. Відповідно дані надбання обєрігаються чинним законодавством Сполучених Штатів Америки.

2. У США створено особливу систему організації та керівництва туризму, що функціонує в межах відповідних нормативно-правових актів. У країні немає міністерства, яке б здійснювало контроль та регулювання туристичної сфери, але створено мережу приватних туристських фірм, які здійснюють свою туристську діяльність з урахуванням ринкових відносин. Для успішного існування туристські фірми утворюють туристські асоціації, які представляють їх інтереси. Крім того, членство в асоціації є певною мірою

аналогом ліцензування. Найбільш відомою та авторитетною асоціацією в США є Американське товариство туристичних агенцій ASTA (American Society of Travel Agencies). Воно представляє інтереси турагенцій США з 1931 року [4]. Сьогодні інтереси провідної туристичної країни світу у World Tourism Organization представляють окремі приватні фірми, а також Асоціація туристичної індустрії Америки (TIA). Вона є авторитетним центром досліджень та прогнозів. Асоціація займається просуванням в'їзного та виїзного туризму, а також є основним джерелом інформації для внутрішніх та міжнародних засобів масової інформації. Угода між World Tourism Organization та TIA була підписана у грудні 2002 року [4].

3. Якщо American Society of Travel Agencies займається просуванням національного туристичного продукту на світовому рівні, то Convention & Visitor Bureaus робить те саме, але тільки на місцевому рівні. Convention & Visitor Bureaus існує у кожному штаті та у кожному місті, а основним його завданням є просування туристичного продукту даної місцевості, реклама окремих видів відпочинку та великих заходів, залучення до міста або штату ділових людей для проведення різних конгресів, конференцій з насиченою культурною та туристичною програмою відповідно до чинного законодавства та міжнародних стандартів. Принагідно Convention & Visitor Bureaus виконують функції Центрів туристичної інформації, надаючи інформацію про туристські фірми, пам'ятки, готелі для всіх відвідувачів [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження і публікації щодо правового регулювання туристично-рекреаційної діяльності у США підкреслюють важливість слідування чинному законодавству та захисту прав та інтересів туристів. Алігул А., Брікер К., Ейрі Д., Клайн Дж., Мунанура І., Рахман І., Шульц Дж. значну увагу приділяють захисту прав споживачів, зокрема через вимоги до ліцензування та сертифікації гідів та туроператорів. Булут У., Іоаннідес Д., Інксон К., Мігдал Н., Міннаерт Л., Прада Ф., Раджі М., Руїс-Реал Ж., Сюн К., Тімоті Д. акценту-

ють на необхідності інтеграції цифрових технологій для покращення управління туристичними потоками та моніторингу.

Мета статті полягає в аналізі правового регулювання туристично-рекреаційної діяльності в США.

Виклад основного матеріалу. Туризм у Сполучених Штатах Америки – це найбільша сфера економіки, яка щороку надає послуги мільйонам не лише внутрішніх, а й міжнародних туристів, які користуються різноманітністю видів туризму та рекреаційних можливостей, відвідуючи країну для того, щоб подивитися на різні міста, різноманітну природу та історичні пам'ятки і, звичайно, відвідати пам'ятки та місця розваг країни. Приміром, науковці відзначають, що емоційний маркетинг відіграє ключову роль у залученні туристів, адже він створює потужний зв'язок між мандрівниками та їхніми очікуваннями, пробуджуючи сильні почуття [6, с. 12].

Відповідно, правове регулювання туристично-рекреаційної діяльності у США здійснюється через численні закони та нормативні акти на федеральному, штатному та місцевому рівнях. Разом з цим на загальнодержавному рівні встановлені правові принципи, що регулюють туристично-рекреаційну діяльність, а саме:

– важливим аспектом є збереження природних ресурсів та охорона навколишнього середовища; даний принцип базується на National Environmental Policy Act, згідно з яким закон вимагає від федеральних агентств оцінювати вплив своїх дій на навколишнє середовище, включаючи туристично-рекреаційні проекти;

– принцип розвитку та управління національними парками та рекреаційними зонами функціонує в рамках National Park Service Organic Act, що встановлює управління та захист національних парків, пам'яток та історичних об'єктів;

– принцип постійного регулювання діяльності в прибережних зонах, а саме відповідно до Coastal Zone Management Act, CZMA, має зберігатися, захист, розвиток та покращення прибережних зон США;

– принцип постійного оновлення та вдосконалення туристичної індустрії,

який ґрунтується на Travel Promotion Act, що спрямований на залучення іноземних туристів;

– принцип забезпечення безпеки туристів, який ґрунтується на Traveler Safety and Security Act, що передбачає заходи для підвищення безпеки туристів та захисту їхніх прав й інтересів;

– принцип модернізації рекреаційної інфраструктури – Land and Water Conservation Fund Act, забезпечує фінансування для розвитку та підтримки рекреаційних об'єктів;

– принцип захисту культурної спадщини, відповідно National Historic Preservation Act спрямований на збереження історичних та культурних пам'яток США [7, с. 401; 8, с. 469–475; 9, с. 67–93].

Відповідно до вище відзначеного, туристична діяльність Сполучених Штатів Америки регулюється низкою нормативно-правових актів, що мають на меті підтримку, модернізацію, трансформацію, удосконалення, розвиток та забезпечення безпеки економічного кластера держави. Відповідні законодавчі ініціативи спрямовані на створення сприятливих умов для туристів, стимулювання іноземних візитів, покращення доступності туристичних об'єктів, а також забезпечення високих стандартів обслуговування та безпеки. Розроблена нами таблиця містить основні нормативно-правові акти, які регулюють туристичну діяльність у США, та їх вплив на розвиток туристичного сектору.

Враховуючи чинне законодавство Сполучених Штатів Америки, особливості нормативно-правових актів, які функціонують в кожному штаті окремо, експертами та аналітиками сформовані моделі розвитку туризму в США, а саме:

– особливістю законодавства США є те, що є розподіл регулювання туристичної галузі на федеральному, державному та місцевому рівнях. Приміром закон 1961 року National Tourism Policy Act, який сприяє розвитку туристичних ресурсів та його ефективного використання та Travel Promotion Act, на основі якого було засновано Корпорацію Brand USA для просування туризму, є обов'язковими для всіх штатів;

– створення, впровадження та модернізація Strategies for Tourism Development

USA має враховувати оновлення відповідних елементів, відповідно до сучасних міжнародних стандартів, а саме: просування туристичних напрямків через глобальні кампанії, цифровий маркетинг; інвестиції в розвиток транспортної, готельної та рекреаційної інфраструктури; впровадження екологічних практик для забезпечення довгострокової стійкості туристичних ресурсів;

– формування фінансування туристично-рекреаційної діяльності США відзначається окремим елементом в державному бюджеті, а також: створення приваблю-

вих умов для інвесторів кожним штатом окремо; створення системи грантів та податкових пільг для розвитку туристичних об'єктів; співпраця між урядом і приватними підприємствами для реалізації великих туристичних проєктів;

– впровадження ліцензування та повний контроль за стандартами якості послуг і сертифікація підприємств й працівників;

– оновлення технологій для покращення туристичного досвіду, які контролюються нормативно-правовими актами;

– налагодження комплексної системи інтернаціоналізації та співп-

Таблиця 1

Основні нормативно-правові акти, що регулюють туристично-рекреаційну діяльність у США

Нормативно-правовий акт	Дата прийняття	Основні положення	Вплив на туристичний сектор
National Tourism Policy Act	1981	Визначає основи національної політики у сфері туризму, підтримує маркетинг та просування США як туристичного напрямку.	Сприяє збільшенню кількості туристів, залучає міжнародних туристів, підтримує розвиток інфраструктури.
Travel Promotion Act	2010	Створює Корпорацію з просування подорожей (Brand USA) для стимулювання іноземних туристичних потоків до США.	Збільшує інвестиції в маркетинг, покращує міжнародний імідж США, сприяє економічному зростанню за рахунок туризму.
Americans with Disabilities Act (ADA)	1990	Забезпечує права осіб з інвалідністю, включаючи доступність туристичних об'єктів та послуг.	Покращує доступність туристичних місць, розширює ринок для туристів з інвалідністю, підвищує рівень сервісу.
Federal Aviation Administration (FAA) Regulations	Оновлюється регулярно	Регулює безпеку та стандарти авіаперевезень, включаючи туристичні рейси.	Підвищує безпеку авіаподорожей, стимулює розвиток авіатуризму, сприяє конкурентоспроможності авіакомпаній.
Visa Waiver Program Improvement and Terrorist Travel Prevention Act	2015	Модифікує програму безвізового в'їзду, підсилює заходи безпеки та вимоги до учасників.	Спрощує в'їзд для громадян певних країн, підвищує рівень безпеки, стимулює міжнародний туризм.
Real ID Act	2005	Встановлює мінімальні стандарти для видачі державних документів, таких як водійські права.	Посилує безпеку ідентифікаційних документів, впливає на внутрішній туризм через вимоги до посвідчення особи при подорожах.
Coastal Zone Management Act	1972	Підтримує захист та управління прибережними зонами, включаючи туристичні об'єкти.	Сприяє сталому розвитку прибережного туризму, зберігає природні ресурси, покращує туристичну інфраструктуру.
National Parks and Recreation Act	1978	Регулює управління національними парками та рекреаційними зонами.	Покращує захист та управління туристичними об'єктами, сприяє збереженню природних ресурсів, збільшує відвідуваність національних парків.

Джерело: систематизовано на основі [2; 7; 8].

раці з іншими державами для обміну досвідом [10, с. 1324; 11, с. 641–654; 12; 13, с. 907–918].

Відповідно до вище відзначеного, функціонування принципів та моделей туристично-рекреаційної діяльності у США супроводжується підписанням контрактів, домовленостей та угод з іншими державами [14, с. 573]. Угоди дозволяють громадянам різних держав подорожувати до США без візи або за спрощеними процедурами, що сприяє зміцненню міжнародних зв'язків, покращенню економічної співпраці та забезпеченню безпеки на кордонах. Назви угод наведені мовою оригіналу, що підкреслює їх міжнародний характер і важливість для двосторонніх відносин (табл. 2).

Висновки. Правове регулювання туристично-рекреаційної діяльності у США охоплює низку законів та нормативних актів, які спрямовані на забезпечення без-

пеки, захисту прав й інтересів споживачів та збереження природних ресурсів. Одним із ключових законів є "Travel Promotion Act of 2010", який заснував Корпорацію сприяння подорожам США, відому як Brand USA. Brand USA займається просуванням міжнародного туризму до США та підтримує розвиток туристичної галузі через маркетингові кампанії. Також важливим законом є "National Park Service Organic Act of 1916", який створив National Park Service для управління національними парками та охоронюваними територіями з метою їх збереження та забезпечення доступу для рекреації.

Крім того, приміром, закон "Federal Lands Recreation Enhancement Act" 2004 дозволяє федеральним агентствам збирати та використовувати плату за рекреаційні послуги для підтримки та покращення інфраструктури в окремих штатах. Екологічний туризм, який отримав свій розвиток

Таблиця 2

Угоди між США та іншими державами в межах туристично-рекреаційної діяльності

Країна	Назва угоди	Рік підписання	Основні елементи
Європейський Союз	Visa Waiver Program (VWP)	1986	Угода дозволяє громадянам багатьох країн-членів ЄС подорожувати до США без візи на строк до 90 днів.
Канада	Beyond the Border: A Shared Vision for Perimeter Security and Economic Competitiveness	2011	Угода щодо покращення безпеки та економічної співпраці, зокрема спрощення візових процедур для подорожуючих.
Мексика	U.S.-Mexico Joint Declaration on 21st Century Border Management	2010	Угода щодо покращення управління кордонами та спрощення візових процедур для громадян обох країн.
Японія	Trusted Traveler Program (TTP)	2016	Програма забезпечує прискорений пропуск громадян Японії через митний контроль в США.
Південна Корея	Visa Waiver Program (VWP)	2008	Угода дозволяє громадянам Південної Кореї подорожувати до США без візи на строк до 90 днів.
Австралія	Visa Waiver Program (VWP)	1996	Угода дозволяє громадянам Австралії подорожувати до США без візи на строк до 90 днів.
Великобританія	Visa Waiver Program (VWP)	1988	Угода дозволяє громадянам Великобританії подорожувати до США без візи на строк до 90 днів.
Ізраїль	Visa Waiver Program (VWP)	2019	Угода дозволяє громадянам Ізраїлю подорожувати до США без візи на строк до 90 днів.
Чилі	Visa Waiver Program (VWP)	2014	Угода дозволяє громадянам Чилі подорожувати до США без візи на строк до 90 днів.

Джерело: систематизовано на основі [14; 15].

завдяки США, є найбільш перспективним завдяки великій кількості національних парків, з часів створення яких спостерігається стале зростання рекреаційного використання цих об'єктів. Перспективним видається розвиток туризму із сусідніми країнами, а також українсько-американський туризм в таких його видах, як пізнавальний та діловий туризм шляхом організації міжнародних форумів.

Список використаної літератури:

1. Airey D. Tourism administration in the USA. *Tourism Management*. 1984. № 5.4. P. 269-279.
2. Statistical data of world tourism. Statista. 2024. URL: <https://www.statista.com/search/?q=tourism&p=1>
3. Inkson C., Minnaert L. Tourism management: an introduction. Sage. 2022. 480 p.
4. Ioannides D., Timothy D. Tourism in the USA: A spatial and social synthesis. Routledge, 2011. 240 p.
5. Bricker K., Schultz J. Sustainable tourism in the USA: A comparative look at the Global Sustainable Tourism Criteria. *Tourism Recreation Research*. 2011. № 36.3. P. 215-229.
6. Likarchuk N., Andriieva O., Likarchuk D., Bernatskyi A. Impression marketing as a tool for building emotional connections in the public administration sphere. *Studies in Media and Communication*. 2022. № 10(1). P. 9-16.
7. Raji M. A., Olodo H. B., Oke T. T., Addy W. A., Ofodile O. C., Oyewole A. T. Digital marketing in tourism: a review of practices in the USA and Africa. *International Journal of Applied Research in Social Sciences*. 2024. № 6.3. P. 393-408.
8. Prada F. The Regulation of State-Owned Maritime Property Concessions for Tourism and Recreational Purposes: The Continuing Conflict Between Italian and European Law. *European Public Law*. 2022. № 28(4). P. 467-486.
9. Migdal N. Hotel Law: Transactions, Management and Franchising. Routledge. 2015. 192 p.
10. Ruiz-Real J. L., Uribe-Toril J., de Pablo Valenciano J., Gázquez-Abad J. C. Rural tourism and development: Evolution in scientific literature and trends. *Journal of Hospitality & Tourism Research*. 2022. № 46.7. P. 1322-1346.
11. Rahman I., Nanu L., Bernard S., Liu S. Does perceived control matter in the early days of COVID-19 in USA? A protection motivation approach examining hospitality and tourism service patronage. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*. 2024. № 25.3. P. 638-664.
12. Bulut U., Ongan S., Dogru T., Işık C., Ahmad M., Alvarado R., Amin A. Rehman A. The nexus between government spending, economic growth, and tourism under climate change: testing the CEM model for the USA. *Environmental Science and Pollution Research*. 2023. № 30.36 URL: <https://order.springer.com/public/cart?message=AddToCartSuccess>
13. Xiong C., Khan A., Bibi S., Hayat H., Jiang S. Tourism subindustry level environmental impacts in the US. *Current Issues in Tourism*. 2023. № 26.6. P. 903-921.
14. Munanura I., Kline J. Residents' support for tourism: The role of tourism impact attitudes, forest value orientations, and quality of life in Oregon, United States. *Tourism Planning & Development*. 2023. № 20.4. P. 566-582.
15. Алігул А. Світові туристичні індекси та туристична конкуренція між країнами. *Підприємництво та інновації*. 2024. № 30. С. 82-89.

Yavorskyi R. Legal regulation of tourist and recreational activities in the USA

The study analyzes various aspects of legal regulation of tourist and recreational activities in the United States of America. It is emphasized that for the United States of America, tourism and recreational activities are one of the key clusters that ensure the sustainable functioning of the state's economy. Accordingly, regulatory and legal acts that regulate tourist and recreational activities are important so that they comply with the provisions of current legislation and international principles of tourist activity. In particular, US legislation provides for mandatory licensing of tourist operators, compliance with hotel service standards, and protection of the rights and interests of consumers of tourist services.

Considerable attention is paid to the analysis of legal principles that regulate tourist and recreational activities in the United States of America. The importance of state control and supervision of compliance with quality standards of tourist services is emphasized, as well as the importance of interdepartmental cooperation in this area.

The article pays special attention to agreements between the United States and other countries regarding the simplification of visa regimes. Such agreements are aimed at increasing tourist flows and creating favorable conditions for international travel. As part of such agreements, many countries agreed on a visa-free regime or simplification of procedures for obtaining visas, which contributes to the development of tourism and strengthening of international relations.

The authors also analyze measures aimed at ensuring the safety of tourists visiting the United States, in turn, this includes the introduction of modern technologies to protect against terrorist threats, improving the system of medical care for foreigners, as well as information campaigns to increase the awareness of tourists about safety rules. Ensuring the safety of tourists is considered a priority task that requires coordination between government and private organizations. The importance of the development of innovative approaches and technologies to ensure the sustainable development of the tourism and recreation industry is noted.

The article contributes to the understanding of the mechanisms of legal regulation of tourism and recreational activities in the USA and can be useful for scientists, practitioners and politicians interested in the development of this field.

Key words: *legal regulation, tourist and recreational activities, the USA, tourist safety, regulatory acts, simplification of visa regimes, international agreements, protection of consumer rights.*